

Türkiye ile İngiltere arasında aktedilen ticaret ve tediya- dair anlaşmanın tasdiki hakkında kanun lâiyhası ve İktisad ve Hariciye encümenleri mazbataları (1/274)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı 6/1929

13-VI-1935

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Türkiye ile İngiltere arasında imzalanan ticaret ve tediya dair 4 haziran 1935 tarihli anlaşmanın tasdiki hakkında Hariciye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 12-VI-1935 te Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası bu işe aid mukaveleler ve esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil
İ. İnönü

Esbabı mucibe lâiyhası

İngiltere ile iktisadî münasebetlerimizi tanzim eden 1 mart 1930 tarihli muahedename, bu mahiyette olan diğer bütün muahedeler gibi iktisadî buhrandan evvelki devreye aid serbest ticaret esasları dairesinde aktedilmiş olmakla ondan sonra zuhur eden ihtiyaçlara uygun bir şekilde ticaret hâncomuzda muvazene esasını temine müsaid ahkâmı ihtiva etmediğinden dolayı bunun feshi için ahdî bir sene müddetle ihbarına mecburiyet hâsıl olmuştu. Yukarıda arzolunan son gayeler göz önünde tutulmak şartile iki memleket arasındaki tediye ve döviz hareketini teshil ve aynı zamanda ticarî mübadeleler yekûnunu tezvid ederek yeni bir ticarî rejim temini maksadile bir hayli mütekaddem mükâlemattan sonra tarafeyn murahhasları arasında Ankarada cereyan eden müzakerat neticesinde 4 haziran 1935 te ticaret ve tediya dair yeni bir anlaşma aktedilmiştir.

Bu anlaşmada başlıca takib ettiğimiz hedef ticarî mübadelelerde bir muvazene tesisi olmakla beraber aynı zamanda İngiltereye bu cari mübadeleler dolayısıyla tesviye etmekte olduğumuz paralar haricinde bir takım malî taahhüdlere mümbais borçlarımız da bulunduğuna öre bu işi alacaklarına karşılık olmak üzere bizim mecmuu bedel itibarile % 30 nisbetinde fazla ihracatta bulunmamız takarrür ettirilmiştir. Bittabi bu gayeleri teminen vazedilen hükümler İngilterede cari kavaid ve nizamatin umumî prensiplerile bizim haric tediyaımızda kabul etmiş olduğumuz beynelmilel esasları telif etmektedir.

Yukarıda bahse mevzu 1 mart 1930 tarihli ticaret muahedesinin 16 nci maddesi her memleketle olan ayrı ihtiyaçlara binaen ithalât ifasma mâni olacak mahiyette bir takyid veya memnuiyette aynı maddeler hakkında sair bütün Devletleretesmil edilmedikce Âkideyne tathik olunamayacağı mealinde bir hükmü ihtiva etmektedir ki bu da iki taraf mübadelelerini dilediğimiz gibi tanzim etmeğe mâni olmaktadır. Bu itibarla işbu hükmün iskatına mecburiyet hâsıl olmuştur. Muahedenin diğer hükümleri bilhassa ticarî hareketlerde tarife mesaisini istihdaf etmek üzere en ziyade müsaadeye mazhar millet kaydine istinad eylemektedir ki bu da bu gün takib ettiğimiz siyaseti iktisadiyeye uygun bulunmaktadır. Bundan dolayı bir sene ihbar müddeti münkazi olduktan son-

ra muahedenin bahse mevzu 16 ncı maddesi mülga olarak devam etmesinde bir mahzur görülmemiştir .

Ancak aynı muahedenin meriyeti hakkındaki 39 ncü madde işbu muahedeyi ihbar vukubulmadıkca birer sene vade ile imtidad ettirmektedir. Halbuki son aktettiğimiz itilâf daha kısa bir tecrübe müddetine inhisar ettirilmek üzere dokuz ay vade ile aktolunduğuna nazaran muahedenin de meriyet müddeti bu vadeye göre tesbit edilmiştir. Dokuz ayın inkızasından iki ay evvel ister 4 haziran 1935 tarihli itilâf, ister 930 tarihli muahedenin feshi ihbar edilmedikçe böyle bir ihbarın vukuu tarihinden 2 aylık bir müddetin inkızasına kadar ikisi de meriyette kalacaktır.

Maruz şerait dairesinde aktolunan bu itilâfla bu günkü ihtiyaçlara tekabül edecek tarzda tadil olunan muahedenin son şekilleri menfaatlerimize uygun bulunduğu kanaatle Hükümet bunların kabul ve tasvibini Yüksek Kamutaymı reyine arzeder.

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisad encümeni
Karar No. 48
Esas No. 1/274

13 - VI - 1935

Yüksek Başkanlığa

Türkiye ile İngiltere arasında imzalanan ticaret ve tediyata dair 4 haziran 1935 tarihli anlaşmanın tasdikı hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetinin 12 - VI - 1935 tarihli toplantısında Kamutaya sunulmasına karar verilen kanun lâyihası encümenimize verilmekle okundu ve görüşüldü :

Serbest ticaret esasına göre akıt ve imza edilmiş olan bundan evvelki Türkiye - İngiltere ticaret mukavelesi yerine geçmek üzere bu defa tadilen imza edilen bağlı ticaret mukavelesi bundan evvel diğer Devletler ile aktettiğimiz ticaret mukaveleleri gibi tediyeye muvazenesi esasına göre tanzim edilmiş ve Türkiye lehine yüzde otuz bir döviz farkı elde edildiği gibi incir gibi memleketimizin mühim ihracat eşyasından bazısı üzerinde İngiliz gümrük tarifesinde lehimize tenzilât ta elde edilmiştir. Mukavelelerin diğer umumî hükümleri evvelce imza edilmiş olan 1 mart 1930 tarihli ticaret mukavelesinin esasları dairesinde cere-

yan edeceğinden encümenimizce de mukavelelerin tasdikında iktisadî menfaatlerimize aykırı bir nokta görülmemiş ve Yüksek Meclisin tasvibine arza karar verilmiştir.

Müstacelen müzakere edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

İk. En. Reisi	M. M.
Tekirdağ	Giresun
Ş. Kesebir	İ. Sabuncu
Kâtib	
Niğde	Gümüşane
Dr. R. Ferid Talay	Edib Tör
Ankara	Aydm
E. Demirel	N. Topcoğlu
Edirne	Samsun
Mecdi Boysan	A. Tunalı
Gazi Anteb	Muş
B. Kaleli	Ş. Ataman
Sinob	Zonguldak
Y. Kemal Tengirşenk	H. Karabacak

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Karar No. 23

Esas No. 1/274

13 - VI - 1935

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cumhuriyeti ile İngiltere arasında imzalanan ticaret ve tediyata dair 4 haziran 1935 tarihli anlaşmanın tasdikı hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası İktisad encümenince görüldükten sonra encümenimize havale edilmekle tetkik ve müzakere olundu.

Hükümetin esbabı mucibesindeki mütaleaya ve İktisad encümeni mazbatasına iştirak eden encümenimiz lâyihayı aynen kabul etmiş ve Heyeti umumiyenin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek

Reisliğe takdime karar vermiştir.

Hariciye E. R. Na.	M. M.	Kâtib
<i>Zeki Mesud Alsan</i>		Diyarbakir
Aza	Aza	<i>Zeki Mesud Alsan</i>
Bolu	Çoruh	Aza
<i>H. Cemil Çambel</i>	<i>Asım Us</i>	Kocaeli
Aza	Aza	<i>Süreyya Yiğit</i>
Manisa	Niğde	Aza
<i>Hikmet Bayur</i>	<i>Kâmil İrdelp</i>	Tokad
Aza		<i>N. Poroy</i>
Sivas		
<i>Hüsrev Gerede</i>		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye ile İngiltere arasında imzalanan ticaret ve tediyata dair 4 haziran 1935 tarihli anlaşmanın tasdikine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Türkiye ile İngiltere arasında 4 haziran 1935 tarihinde Ankarada imzalanmış olan ticaret ve tediyata dair anlaşma ve merbutatı kabul ve tasdik olunmuştur.

MADDE 2 — Bu anlaşma tasdiknamelerinin teatisi tarihinden muteber olacaktır.

MADDE 3 — Bu kanunun ahkâmını icraya

İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

12 - VI - 1935

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>İ. İnönü</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>K. Özalp</i>
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>Kaya</i>	<i>Dr. T. R. Aras</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Ab. Özmen</i>	<i>A. Çetinkaya</i>	<i>C. Bayar</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Rana Tarhan</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>